

Köhler die, toen zij voor het applaus dankte, het publiek met een oranje zakdoekje zou hebben toegewuifd. Niemand was er evenwel aan wie de patriotische heldenrol vaker toegeschreven werd dan Nederlands grootste en meest populaire revuekunstenaar, Johan Buziau. Men vertelde elkaar:

‘Buziau komt in een kamer op met in z’n ene hand het portret van Mussolini, in z’n andere dat van Hitler. Hij kijkt naar de portretten, kijkt dan om zich heen en zegt vervolgens vol twijfel: ‘Wat zal ik er mee doen? Zal ik ze nou ophangen of tegen de muur zetten?’

‘Het toneel stelt een winkel voor. Buziau komt op. Hij klopt op de deur. Niemand verschijnt. Hij klopt nog eens. Weer gebeurt er niets. Zoekend loopt hij de hele winkel door, verdwijnt, komt weer te voorschijn, klopt nog eens en roept eindelijk met een klagelijke stem: ‘Winkelman, waar ben je?’

‘Buziau heeft het over de tegenwoordige tijd. ‘Vroeger hadden we het goed’, zegt hij, ‘maar nu hebben we het beter’. Even pauze. ‘t Is te hopen dat we het weer goed zullen krijgen.’

‘Buziau komt op als schoenlapper met een mand vol schoenen. Hij graait in de mand en laat een aantal schoenen zien, waarbij hij zegt: ‘Ja mensen, je hebt ze met rechte neuzen, je hebt ze met kromme neuzen, maar er is maar één ding waar het op aankomt: het binnenwerk.’

‘Iedereen weet dat de Duitsers nooit willen toegeven dat de Engelsen hun steden in puin gooien. Welnu, op het toneel staat een mand boordevol eieren. Buziau sleept een zware kei aan en laat die met inspanning van al zijn krachten midden in de mand vallen. Hij bukt zich. Hij kijkt. Dan, tegen het publiek: ‘Eén kneusje . . .’¹

Al die verhalen (er zullen er wel veel meer geweest zijn) waren gefantaseerd of hadden op Buziau’s vooroorlogs optreden betrekking. Het enige reële geval dat zich, aldus zijn weduwe die al zijn voorstellingen bijwoonde, tijdens de bezetting voorgedaan heeft, speelde zich in augustus ’41 in de Amsterdamse Stadsschouwburg af.² Buziau trad toen in de revue ‘Sprookjesland’ op. In één scène was hij een dichter die verdwaasd opkwam, dan een zwaai maakte met zijn linkerhand en stotterend zei: ‘Stik, stik, stik – in stikdonker dwaalde ik.’ In Den Haag en Rotterdam was bij die scène nooit iets gebeurd, maar in Amsterdam zaten enkele mensen in de zaal die meenden dat Buziau de Hitlergroet bracht en daarbij ‘stik! stik! stik!’ zei; die mensen begonnen te klappen en in een minimum van tijd juichte de hele zaal

¹ Vrij naar T.E.N. Ozinga: ‘Oorlogshumor’, p. 58 (Doc II-857 A, a-1) en naar enkele mededelingen van tijdgenoten. ² M. G. Buziau-Hartemink, 28 febr. 1958.